

Az erdélyi és főleg a székely kisvárosokat **nem érdemes hasonlítani** az úgymond nagyvárosokhoz. Ha mégis egy kicsi szubjektív kultúr-politikai, élet-közérzeti, közösség-dinamikai stb. összehasonlításra adom a fejem, akkor azt tudnám mondani, hogy szerencsés helyzetben vagyunk:

- az ország kulturálisan nem annyira főváros-központú, a nagyobb városoknak sikerül kialakítani olyan életszínvonalat, amiért nem mindenki akar Bukarestben élni
- a nagyobb városokban is valahogy úgy alakulnak a közösségi dinamikák, hogy **ha jól csinálod, nem érzed végtelenül egyedül magad** ; ha mégsem sikerül, azzal sincs semmi baj, nyugodtan maradj otthon akár napokon keresztül, nézzél sorozatokat, és felejtsd el, hogy hol vagy; aztán egyik reggel kelj fel az ágyból, főzz egy kávé, zuhanyozz le, vedd fel az egyik kedvenc farmered és hívd fel az egyik barátod
- a közlekedéssel sincs baj, vonattal vagy a kimondhatatlanul kényelmetlen busszal max. egy fél nap alatt szinte bárhova eljutsz (mondjuk ilyen 200-300 km-es rádiuszban)

- mindegyik nagyobb város körül van egy erdő, egy tó, egy hegy, egy folyó vagy egy tenger
- dolgozni bárhol lehet, munkát bárhol lehet találni, pénzt bárhol lehet keresni.

Ha kisvárosiasságra adod be a derekad,

akkor kicsit **erősebb gerinccel kell odaállni**, kitartóbb kell lenyél, az idő – bár az ellenkezőjét gondolnád – gyorsabban telik. Úgy képzem, hogy olyan, mintha beházasodnál egy maffia-családba.

Ez egy történelmi helyzet: generációkon keresztül a kisváros fiatal hercegei és hercegnői elmentek a nagyvilágba szerencsét próbálni, a királyság és a két idősebb testvér pedig itthon maradtak. Ideális esetekben, a fiatal királyfik és királylányok is visszajöttek, de ez nem sokat változtat a helyzeten.

Itt mindenki ismer mindenkit,

mindenki tartozik valakihez, **nincsenek semleges viszonyok, mert nem elég tágas a tér**, mindenki szimpatikus vagy antipatikus a másinak. Mindenkiről lehet tudni valami általánosat: hogy tegyük fel ezt és ezt csinálta Szombatfalván, a forradalom után ezzel és ezzel foglalkozott, ebből és ebből gazdagodott meg, és most ezt és ezt csinálja; és ez és ez a szeretője s a fodrász mesélte, hogy amíg a felesége sürgette, hogy minél előbb legyen meg a haja, hogy tudjon ebédet főzni a kedves férjének, addig a férje ezzel és ezzel mászkált az utcán. Itt nehéz titkot tartani.

És **ide nehéz megérkezni és beilleszkedni is**. Ha nem láttak zéróról oda alakulni, amilyen most vagy, nem vagy hiteles. És ez egy teljesen legitim hozzáállás.

A hollók például oda szállnak,

ahol kitapasztalják, hogy nincs mozgás. Lassan egy hónapja sem szokták meg, hogy én néha kimegyek erre az erkélyre, hogy hiába verik le a már nem fungáló kábeleket, hogy hiába hagyok nekik néha ott ételt, akármilyen hangosan is csapdosnak a szárnyaikkal, én innen nem tervezek elmenni.

Kinézek jobbra, a mellettem lévő üres lakás erkélyén mosakszik Albert – a holló –, egymásra nézünk, kitartjuk mindketten két-három másodpercig, előrenéz, mintha azt mondaná magában „**úgyse bírod sokáig itt, nem barátkozom veled, te nem vagy idevaló**”, még visszanéz rám és ennek a visszanézésnek a lendületével felémrepül, az erkélyem és az ablakom előtt suhan el, mintha neki már nem léteznék és soha nem is léteztem volna.

A valahová tartozás

a nagyvárosokban elég könnyedén ki tud alakulni. Vagyis **kialakul egy valamilyen felszínes csatlakozás** azon keresztül, amit csinálsz minden nap, azokon keresztül akikkel egyszerre érintél, azon a nyelven keresztül, amit beszélsz. Felszínes ugyan, de megtörténik.

A kisvárosokban, ha nem ott nőttél fel, akkor sokkal több energiádba kerül. Belekapaszkodsz, **ha hagyják** – abba amit csinálsz minden nap, kitartó vagy, ha hagyják, azokkal, akikkel egyszerre érintél (a világra). Megpróbálsz beházasodni a maffia-családba – ha hagyják.

A városban megkeresed az épületeket, amikben el tudod képzelni, hogy megöregszel, az iskolát, ahol el tudod képzelni, hogy a gyerekeid járhatnának, az éttermeket, amik közel állnak az ízlésedhez, megtalálod a legjobb bort, a legjobb zenét, a legszebb falakat, a legjobb turkálókat, a legjobb kávékat stb. Nincsenek kőbevésett viszonyaid, **majdnem zéróról kezded**, nem ismersz senkit, nem tartozol szinte senkihez, mindenki szimpatikus. Rólad meg nem tudnak semmit.

De ha elég kicsi a város,

akkor keveset kell menned a természetig. Amikor Kant a fenségest a természetbe helyezte el, akkor valami olyasmiről beszélhetett, a gyakorlattal elérhető érdek nélküli szépség mellett, hogy ott vagy a legártalmatlanabb, ott aztán mondhat akárki akármit, lehetsz akárki és lehetsz akármilyen, senkit nem érdekel.

Ott neked szinte nincs is mit keresned, ott te soha nem fogod kényelmesen érezni magad, ott te mindig kívül maradsz, az ott neked mindig egy átmeneti állapot. És **ettől az átmenetiségtől azt hiszem, meg lehet tisztulni**

. El tudod őszintén, mindenféle összefüggőségektől mentesen helyezni magad a sehovába.

A fenségessel találkozni olyan lehet, mint emlékeztetni magad, hogy az okoskodásaid senkit nem érdekelnek, hogy te és veled együtt senki sem ismer senkit, senki sem tartozik senkihez, hogy elég tágas a tér. És csak kialakítottuk a csatlakozásainkat és minden nap azzal vagyunk elfoglalva, hogy ezeket fenntartsuk, **hogy ne legyünk végtelenül magányosak.**